

Sak til Landsmøtet 2023 i Norsk Sykepleierforbund

Innsender: Signe Knutsen, medlem nr. 392928

Styremedlem i lokal faggruppe for veiledere i Trøndelag

Leder i NSF's faggruppe for veiledere

SAK: Styrking av sykepleiefaglig veiledning

Hensikt

Veiledningstilbudet til sykepleiere og til sykepleierstudenter i praksis må styrkes

Sykepleieleidere må kunne forvalte en ressurs av veiledere

Bakgrunn

NSF's faggruppe for veiledere vedtok på sin Generalforsamling 20. mars 2023 å ha et særlig fokus neste periode på styrking av sykepleiefaglig veiledning i helse- og omsorgstjenestene. Veiledning til praksisveiledere og nyansatte er sentralt, men også erfarne sykepleiere bør få tilbud om veiledning.

Arbeidsdagen til sykepleiere er ofte hektisk og oppstykket med lite anledning til fordypning og ettertanke. Veiledning gir mulighet for refleksjon og utforsking av egen sykepleiepraksis. Oppsummert kan sykepleiefaglig veiledning på sitt beste fungere både som et kompetansehevende tiltak for den enkelte sykepleier, og som en del av kompetansegivende virksomhet og kvalitetsutvikling i praksisfeltet. Faglig veiledning kan bidra til engasjement og bedret psykososialt arbeidsmiljø (*Veilederen En nærmere beskrivelse av sykepleiefaglig veiledning*).

Helsepersonell har gode erfaringer med å reflektere sammen med annet helsepersonell i veiledningsgrupper. Refleksjon er særlig viktig for å utvikle etisk bevissthet, sensitivitet og moralsk handlingsfrihet, som har betydning for å kunne ta etiske beslutninger. Utvikling av moralsk handlingsfrihet kan fremme en etisk bevissthet som har betydning for vilje og evne til å gjenkjenne den iboende etikk i møtet mellom helsepersonell og pasient, ifølge Milliken og Grace (2017).

NSF har en egen godkjenningsordning for veiledere som kan bidra til å sikre høy etisk og faglig standard på veiledningen. Godkjenningsordningen bør videreføres, men revideres i tråd med endringer i utdanningsmønster og i arbeidslivet.

Praksisveiledere bør ha minimum 10 studiepoengs utdanning i praksisveiledning. Det er også ønskelig med to års praksis før man påtar seg veilederrollen. I praksis ser en at det fortsatt er stor variasjon i praksisveilederes kompetanse og forberedhet på oppgaven. Praksisveiledere møter ulike utfordringer og kan føle seg alene med oppgaven de har overfor studenten(e). Det er en sammenheng mellom hvordan studenten blir møtt og ivaretatt og hvordan de møter pasienten, hevder flere forfattere. I dette perspektivet får veilederens (både lærer og praksisveileder) ansvar for studenten et alvor, for å fremme gode dannelsesprosesser mot å bli en sykepleier.

For å støtte opp om og utvikle praksisveilederes kompetanse bør de ha tilbud om egen veiledning.

I en studie fra 2017 med tittel *Sykepleie i psykisk helsevern for voksne og tverrfaglig spesialisert rusbehandling*, gjennomført av SINTEF på oppdrag fra NSF, kom det fram at sykepleierne ønsket mer sykepleiefaglig veiledning. Kompetansehevende tilbud til sykepleiere ble beskrevet som usystematisk i form av dårligere rammebetingelser og mindre formulerte utviklingsplaner sammenlignet med annet helsepersonell som leger og psykologer.

I Riksrevisjonens rapport om bemanningsutfordringer i helseforetakene (2019-2020) understrekes det at arbeid med kompetanseutvikling er viktig for å beholde nye sykepleiere i jobben.

En studie viser at nyutdannede sykepleiere gjennom gruppeveiledning kan utvikle sin personlige kompetanse og bli mer rustet for utfordringene de har som nyutdannede sykepleiere (Tjøstolsen mfl, 2021).

I 2019 sendte faggruppen for veiledere ut et spørreskjema om veiledning til 5000 medlemmer av Norsk Sykepleierforbund. 865 personer responderte, og svarprosenten var på cirka 17 prosent.

45,5% av respondentene hadde mottatt veiledning siste år. 74% oppgav interesse for å motta strukturert og formalisert faglig veiledning. Over 90 % svarte at de var enig eller svært enig i at det burde satses mer på veiledning av sykepleiere.

En betydelig andel av de spurte, 36–50 prosent, angir at regelmessig veiledning har hatt stor eller svært stor betydning for deres profesjonelle utvikling og kompetanse, men også for selvivaretagelse, utvikling av etiske ferdigheter, håndtering av stress og krevende situasjoner (Samuelsen, K., 2021).

Sykepleieryrket beskrives ofte som meningsfullt, men er også et yrke med fysiske og emosjonelle belastninger. NSF skriver på sine hjemmesider at sykepleiernes arbeidsmiljø er risikofyllt med mange arbeidsmiljøeksponeringer, både av fysisk og psykisk art. Det vises til Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse (NOA) der sykepleiere skårer høyt bl.a. på emosjonelle krav, rollekonflikter, vold og trusler m.m.

Det er tankevekkende at opp mot 30 % av de som svarte på spørreundersøkelsen til faggruppen for veiledere, sier det å ha mottatt veiledning har hatt stor betydning for at de orker å være på jobb og at de fortsatt er i yrket. Kanskje særlig nå når helse- og omsorgstjenestene er i en bemanningskrise og presset på helsepersonell i helse- og omsorgstjenestene er blitt følbart større.

Svarprosent på undersøkelsen var lav, og det kan være at de som har svart på undersøkelsen har hatt et positivt syn på sykepleiefaglig veiledning. På den annen side er det tydelig at veiledning synes å ha gitt en positiv effekt for sykepleiere som har mottatt veiledning.

Ledere er viktige premissleverandører og tilretteleggere for sykepleiefaglig veiledning. Lederne bør ha tilgjengelig en veiledningsressurs som omfatter en pool av veiledere med veilederutdanning/godkjente veileder som kan bistå lederen i både det daglige arbeidet med veiledning, og når det oppstår særlige behov for veiledning og støtte i det daglige arbeidet. Veiledningen bør omfatte

- Praksisveiledning til sykepleierstudenter på bachelor, videreutdanning og masternivå
- Sykepleiefaglig veiledning til nyansatte i form av regelmessig sykepleiefaglig veiledning til nyutdannede og nytilsatte det første året og gjerne 2 år.
- Sykepleiefaglig veiledning til erfarne sykepleiere i form av periodisk regelmessig veiledning f. eks 10 ganger i løpet av et år
- Sykepleieveiledning ved forbigående alvorlige hendelser og/eller spesielt krevende arbeidssituasjoner.

Artikkelen *Er faglig veiledning nyttig for sykepleiere? (Vråle og Drangsholt, 2020)*, er en studie basert på 4 oversiktsartikler og 7 primærstudier. Studien konkluderer med at

- det finnes noe vitenskapelig evidens for å kunne hevde at veiledning gjenoppretter og styrker sykepleierens iboende kapasitet og kompetanse gjennom støtte og anerkjennelse (veiledningens restorative funksjon).

- det er erfaringsbasert evidens for å kunne hevde at veiledning bidrar til å opprettholde god praksis og omsorg ved at sykepleiere får ærlige, kritiske og konstruktive tilbakemeldinger når de reflekterer over aktuelle pasientsituasjoner (veiledningens normative funksjon)
- det er erfaringsbasert evidens for å kunne si at veiledning styrker faglig refleksjon og forståelse og bidrar til læring og praktisk dyktighet (veiledningens formative funksjon)

Vurdering

Sykepleiere trenger veiledning. Sykepleiefaglig veiledning er et viktig kompetansehevende tiltak for den enkelte sykepleier og for organisasjoner i helse- og omsorgstjenesten. Veiledning kan bidra til utvikling av etisk bevissthet og handlingkompetanse. Veiledning kan være et godt middel for å rekruttere og beholde sykepleiere i jobb. For å støtte opp om og utvikle praksisveilederes kompetanse bør de ha tilbud om egen veiledning. Ledere er sentrale tilretteleggere for sykepleiefaglig veiledning.

Forslag til vedtak

Norsk sykepleierforbund (NSF) arbeider for at sykepleiere i helse- og omsorgstjenestene har et kvalitetssikret, fast og strukturert tilbud om sykepleiefaglig veiledning.

NSF arbeider for at det opprettes stillinger, alternativt prosentvise stillinger, for sykepleiere med veilederkompetanse.

NSF arbeider for at sykepleiefaglig veiledning gir lønnsmessig uttelling, inkl praksisveiledning

NSF har fokus på å forbedre kvaliteten på praksisveiledning ved å legge til rette for utprøving og forskning på flere læringsformer innen praksisveiledning.

NSF må arbeide for at sykepleieledere har ressursen til og legger til rette for sykepleiefaglig veiledning.

Referanser

Melby, L. Ådanes, M. Kasteng, F. (2017) Sykepleie i psykisk helsevern for voksne og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. SINTEF. <https://www.nsf.no/rapport/sykepleie-i-psykisk-helsevern-voksne-og-tverrfaglig-spesialisert-rusbehandling-sintef-2017>

Milliken, A. Grace, P. (2016). Nurse ethical awareness: Understanding the nature of everyday practice. *Nursing Ethics*, Vol.24 (5) 517-524. <https://doi.org/10.1177/0969733015615172>

Norsk Sykepleierforbund. NSF's faggruppe for veiledere. Veilederen. En nærmere beskrivelse av sykepleiefaglig veiledning. https://www.nsf.no/sites/default/files/inline-images/informasjonsbrosjyre-veiledning-2023_5.pdf

Norsk sykepleierforbund. NSF's faggruppe for veiledere. Undersøkelse veiledning. <file:///Users/signeknutsen/Downloads/rapport-questback-undersokelse-om-veiledning-mars-2020-3.pdf>

Riksrevisjonens undersøkelse om bemanningsutfordringer i helseforetakene (2019-2020)

<https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2019-2020/bemanningsutfordringerhelseforetakene.pdf>

Samuelsen, K. Sykepleiere trenger veiledning. *Dagens Medisin*:2021-08-29 <file:///Users/signeknutsen/Downloads/kronikk-4.pdf>

Tjøstolvsen I.M., m fl. Veiledning gjør nyutdannede sykepleiere bedre rustet for utfordringer. *Sykepleien*: 2021. <https://sykepleien.no/fag/2021/09/veiledning-gjor-nyutdannede-sykepleiere-bedre-rustet-utfordringer>

Vråle, G.B., Drangsholt, E. Er faglig veiledning nyttig for sykepleiere? *Sykepleien*: 2020. <https://sykepleien.no/fag/2020/10/er-faglig-veiledning-nyttig-sykepleiere>

